

"Ik wil het vuur in de maatwerksector blijvend aanwakkeren"

Minister Crevits over de rol die maatwerkbedrijven kunnen spelen in het industrieel beleid van de toekomst

Maatwerkbedrijven zijn al decennialang een vaste waarde in de Vlaamse maakindustrie. In dit interview blikken we met onze voogdijminister Hilde Crevits vooruit: welke rol ziet zij voor maatwerkbedrijven in het industrieel beleid van de toekomst, en hoe wil ze hun groei en samenwerking met de reguliere industrie blijven ondersteunen?

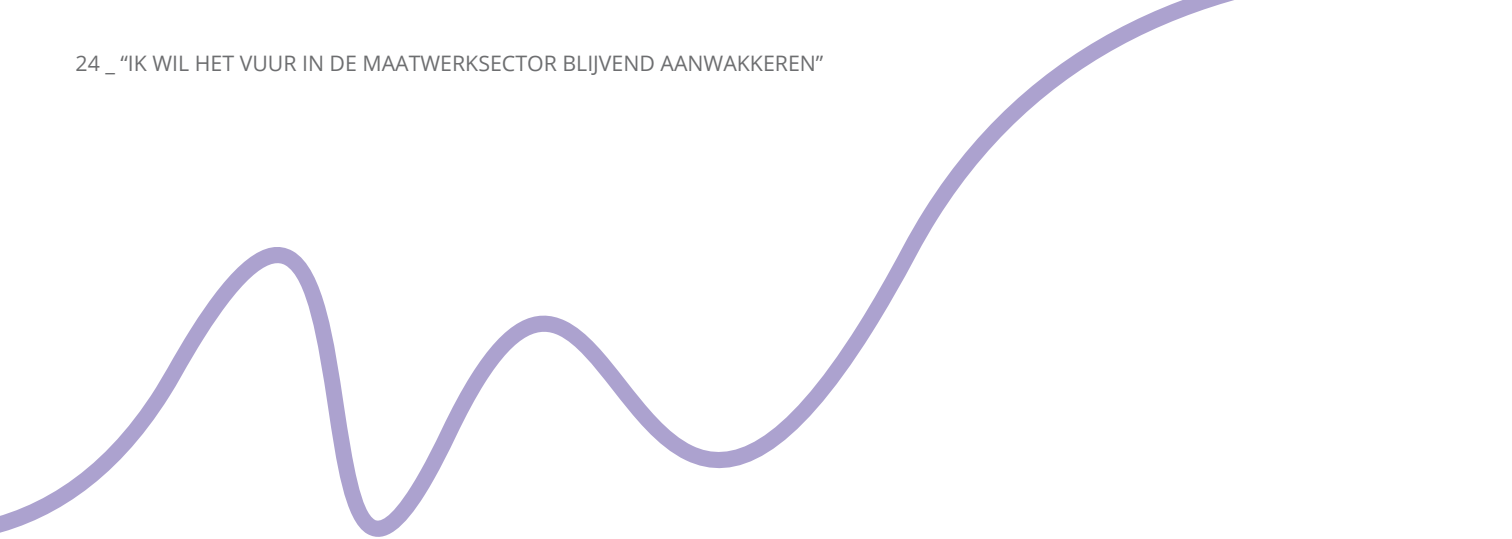
Maatwerkbedrijven werken al meer dan 60 jaar succesvol samen met de industrie en dragen zo bij aan de verankering van onze Vlaamse maakindustrie. Hoe kijkt u naar deze vervlechting en op welke manier wil u deze in de toekomst ondersteunen?

De maatwerksector ligt me nauw aan het hart en blijft me nog steeds verrassen. Het is een dynamische sector, die sociale en maatschappelijke doelstellingen en economische draagkracht op een unieke manier combineert. De dagcentra van 60 jaar geleden zijn helemaal niet meer te vergelijken met de moderne innovatieve maatwerkbedrijven van vandaag. De sector heeft zich door de jaren heen telkens opnieuw heruitgevonden door in te zetten op duurzaam ondernemerschap en samenwerking met heel diverse en innovatieve sectoren in de Vlaamse economie. Ik wil er vooral mee over waken dat het vuur blijft branden en die ondernemingszin in de toekomst nog weliger kan tieren. Want er liggen nog heel wat kansen om de sociale economie nog meer uit de schaduw te doen treden.

Met de Vlaamse Regering streven we naar een ambitieuze groei en versterking van de sector. Met een investering van 30 miljoen zullen er deze bestuursperiode minstens 1.000 jobs in de sociale economie bijkomen, in het bijzonder in het collectief maatwerk in Vlaanderen. We volgen bij de uitwerking van dit extra groeipad de vraag om autonomie en kennen ditmaal geen thematische oormerking toe aan de bijkomende middelen of plaatsen. Daarnaast willen we in de toekomst het aanbod aan subsidiestromen voor de reguliere economie meer openstellen voor de sociale economie. Het onderschrijft de vervlechting van de afgelopen jaren en erkent de sector als volwaardige speler in onze Vlaamse economie.

© Wouter Vervaeck

Vlaanderen rolt vandaag een ambitieus industrieel beleid uit, met aandacht voor onder meer strategische autonomie, innovatie en de transitie naar duurzaamheid. Hoe ziet u de integratie van maatwerkbedrijven binnen dit beleid?

Het industrieel beleid van de huidige Vlaamse Regering is terecht ambitieus en dat moet ook. De huidige economische context stelt de uitdagingen op scherp. Grote (industriële) werkgevers hebben het economisch moeilijk of sluiten definitief de deuren. Maatwerkbedrijven verliezen zo belangrijke klanten. De tijdelijke werkloosheid in de sector blijft relatief sterk aanhouden. Een krachtig antwoord is nodig. En dit antwoord vinden we niet alleen in Vlaanderen, maar wordt tegelijk ook op het Europese niveau uitgerold.

Met het Vlaamse industrieplan spelen we in op die snel veranderende economische en geopolitieke realiteit. Het plan streeft naar een toekomstbestendige industrie door in te zetten op innovatie, circulaire economie en talentontwikkeling. De sector van het collectief maatwerk wordt als een waardevolle partner gezien die bijdraagt aan een inclusieve arbeidsmarkt, duurzame productie en lokale verankering. Allemaal kernelementen die mee antwoorden bieden op de uitdagingen vandaag.

Een meer weerbare globale industriële context, georiënteerd op de nieuwe prioriteiten, zal dus zowel direct als indirect onze maatwerkbedrijven in Vlaanderen ten goede komen. Maatwerkbedrijven kunnen nog meer dan voorheen strategische partners worden van een maakindustrie die zich moet aanpassen aan nieuwe evoluties, materialen en afzetmarkten, zij het als klant, leverancier of aanbieder van personeel via de enclavewerking. Ik wil dat maatwerkbedrijven nog nauwer en sterker samenwerken met de reguliere industrie en ik nodig hen ook uit om onderling ook intensief samen te werken, over de diverse sectoren van de beide maatwerkkoepelelzen heen. De sector is heel divers en elk bedrijf heeft zijn eigen sterktes en zwaktes. Onderlinge uitwisseling van goede praktijken en adviezen, leren van elkaar, krachten bundelen voor grotere projectsubsidies of overheidsopdrachten en voor het verkennen van nieuwe economische markten, samen investeren in de ontwikkeling van vernieuwende opleidingen, ... De opportuniteiten voor een doorgedreven samenwerking zijn legio.

De integratie van maatwerkbedrijven binnen het ambitieuze industriële beleid van Vlaanderen biedt een unieke kans om inclusie en economische groei te bevorderen. Maatwerkbedrijven spelen een cruciale rol in het creëren van duurzame werkgelegenheid voor mensen met een arbeidsbeperking en dragen bij aan de sociale maatschappelijke cohesie en economische veerkracht van onze regio. Door maatwerkbedrijven ten volle te integreren in de waardeketen van de Vlaamse maakindustrie, kan Vlaanderen minder afhankelijk worden van buitenlandse leveranciers. Dit versterkt de lokale productiecapaciteit en bevordert de economische zelfstandigheid.

Welke aanbeveling zou u geven aan maatwerkbedrijven om zich strategisch te positioneren binnen de industriële uitdagingen en transities die eraan komen?

De transities van de toekomst zijn de ‘twin transition’ (= omslag naar digitale duurzaamheid) en de geopolitieke veranderingen, die volgens sommigen tot een sterkere regionalisering zullen leiden. Tijdens de vorige legislatuur hebben we de sector van de maatwerkbedrijven sterk ondersteund via diverse oproepen om de strategische vernieuwing richting digitalisering en vergroening in te zetten. Er waren de oproepen in het kader van het Europees Fonds voor Herstel en Veerkracht voor strategische transformatie en voor vernieuwende opleidingen, waar gebruik werd gemaakt van het bijzonder Tijdelijk Kader voor de Staatssteunregelingen. Er waren meermaals investeringsoproepen, die de sector qua infrastructuur ondersteunden om stappen naar de toekomst te zetten.

Een aanbeveling voor financieel stabiele en robuuste sociale economie ondernemingen is bijvoorbeeld de diversificatie van de inkomstenstromen van maatwerkbedrijven. Door het aanbod van diensten en producten divers te houden en uit te breiden, kunnen maatwerkbedrijven de afhankelijkheid van één inkomstenbron sterk verminderen. Dit kan onder meer door nieuwe markten te verkennen of aanvullende diensten aan te bieden.

Maatwerkbedrijven moeten ook alle mogelijkheden van de nieuwe technologie durven benutten, net zoals in de reguliere economie noodzakelijk is. Digitale tools en automatisering stroomlijnen de bedrijfsvoering en kunnen de arbeidskosten verlagen en de productiviteit verbeteren. Technologie en cobots kunnen een bij uitstek kwetsbare doelgroep met een multiproblematiek op maat ondersteunen.

Tot slot moeten maatwerkbedrijven blijven investeren in de vaardigheden van hun personeel. Opleiding en ontwikkeling verbeteren de productiviteit.

We zien dat binnen industriële activiteiten vooral maatwerkers met een grotere ondersteuningsnood of kwetsbaarheid aan de slag zijn. Hoe kijkt u naar die realiteit?

Het klopt dat de doelgroep van de maatwerkbedrijven over de jaren heen aan het evolueren is. Het gaat vaak over personen met een multiproblematiek, een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, een grotere begeleidingsnood ..., ook te wijten aan de krapte op onze arbeidsmarkt. Het Departement WEWIS maakte recent een dynamische analyse over de instroom- en uitstroombewegingen van personeel in collectief maatwerk, waarbij naast leeftijd en anciënniteit ook de afstand tot de arbeidsmarkt in beschouwing werden genomen. Uit deze analyse blijkt inderdaad dat meer personen toetreden tot maatwerk op basis van een multiproblematiek en een grotere ondersteuningsnood hebben.

Voor maatwerkbedrijven die samenwerken met de (industriële) maakindustrie is dit dubbel uitdagend. Het betekent dat zij complexere processen met kortere levertijden en hogere flexibiliteitseisen moeten uitvoeren, net met een doelgroep van wie de mogelijkheden beperkter worden. In mijn werkbezoeken aan maatwerkbedrijven zie ik telkens weer knappe oplossingen, hoe de technologische vernieuwing het schijnbaar onverzoenbare toch verbindt. Via de organisatiepremie ontvangen maatwerkbedrijven vanuit Vlaanderen hiervoor de nodige financiële ondersteuning.

Door maatwerkbedrijven ten volle te integreren in de waardeketen van de Vlaamse maakindustrie, kan Vlaanderen minder afhankelijk worden van buitenlandse leveranciers. Dit versterkt de lokale productiecapaciteit en bevordert de economische zelfstandigheid.

De sector heeft reeds meermaals de nood aan een performantere toeleiding en indicering aangegeven. Hoe kijkt u naar deze vraag en welke stappen kan u zetten om de sector hierin tegemoet te komen?

De bekommernissen en uitdagingen rond indicering en toeleiding naar openstaande vacatures in de sociale economie zijn mij bekend. Voor mij is een vlottere en betere toeleiding van doelgroepwerknemers naar jobs in collectief maatwerk of ook in het reguliere circuit (via individueel maatwerk) een topprioriteit. Nu verloopt de indicering en toeleiding vaak veel te traag en heeft dit tot gevolg dat beschikbare vacatures niet tijdig of zelfs helemaal niet ingevuld worden. Ik ben hierover in politiek overleg met mijn collega bevoegd voor Werk (minister Demir), VDAB en de actoren op het terrein zelf.

Naast een aantal administratief-technische quick wins zie ik zelf twee belangrijke sporen tot verbetering en versnelling. Als eerste de toekenning van meer rechtstreekse rechten tot adviezen ‘collectief maatwerk’ en ‘individueel maatwerk’, op basis van erkende attesten. Als tweede een grotere ICF-indiceringscapaciteit, waarbij OCMW's en lokale besturen zelf meer kunnen indiceren op basis van de ICF-methodiek. We willen dan het ‘vierogenprincipe’ verlaten richting een ‘twee-ogenprincipe’, met steekproefsgewijs wel de nodige aandacht voor een kwaliteitscontrole op de uitgebrachte ICF-adviezen. In elk geval moeten de doorlooptijden voor de aanwerving van een kandidaat-maatwerker in de toekomst absoluut veel korter.

Een stabiel, wetgevend kader is essentieel voor maatwerkbedrijven om sociaal te kunnen ondernemen binnen industriële ketens. Welke aanpassingen dienen volgens u, 5 jaar na opstart, te gebeuren aan het wettelijk kader zodat de maatwerkbedrijven ook in de toekomst hun rol kunnen blijven spelen?

In het artikel ‘Maatwerk, we mogen en kunnen ondernemen’ in het Tijdschrift Ondernemen van Etion (het forum voor geëngageerde ondernemers) staat het helder geformuleerd. De huidige regelgeving collectief maatwerk biedt een goed en stabiel kader om te ondernemen en is administratief eenvoudig en transparant. Het is dan ook niet mijn beleidsintentie om, na zes jaar, hieraan fundamenteel te wijzigen. Er loopt wel een inhoudelijke optimalisatie-oefening binnen het Departement WEWIS samen met de sociale partners, die een aantal kerncomponenten onder de loep zal nemen en logische bijstellingen tot verbetering zal voorstellen. Het gaat dan om elementen zoals de toeleiding, de begeleidingsvoorwaarden en de periodieke evaluaties. Ik sta open voor optimalisaties.